

Strandminjar á Íslandi

Minjar um útgerð
og lífið við sjóinn
frá fornleifafræðilegu sjónarhorni

Agnes Stefánsdóttir

Fornleifavernd ríkisins

Minjavernd á Íslandi

- Fornleifavernd ríkisins
 - Fornleifar (friðaðar og friðlýstar)
 - Kirkjugripir (í kirkjum)
- Húsafriðunarnefnd ríkisins
 - Friðuð hús
- Þjóðminjasafn Íslands
 - Söfnun
 - Rannsóknir

Verkefni Fornleifaverndar ríkisins

- Mótun stefnu um minjavernd ásamt Þjóðminjaverði.
- Stjórnarsýsla fornleifa og kirkjugripa.
- Eftirlit með fornleifauppgröftum.
- Veitir leyfi til fornleifauppgrafter.
- Ráðgefandi
- Útgáfa skráa um friðlýstar fornleifar og kirkjugripi.

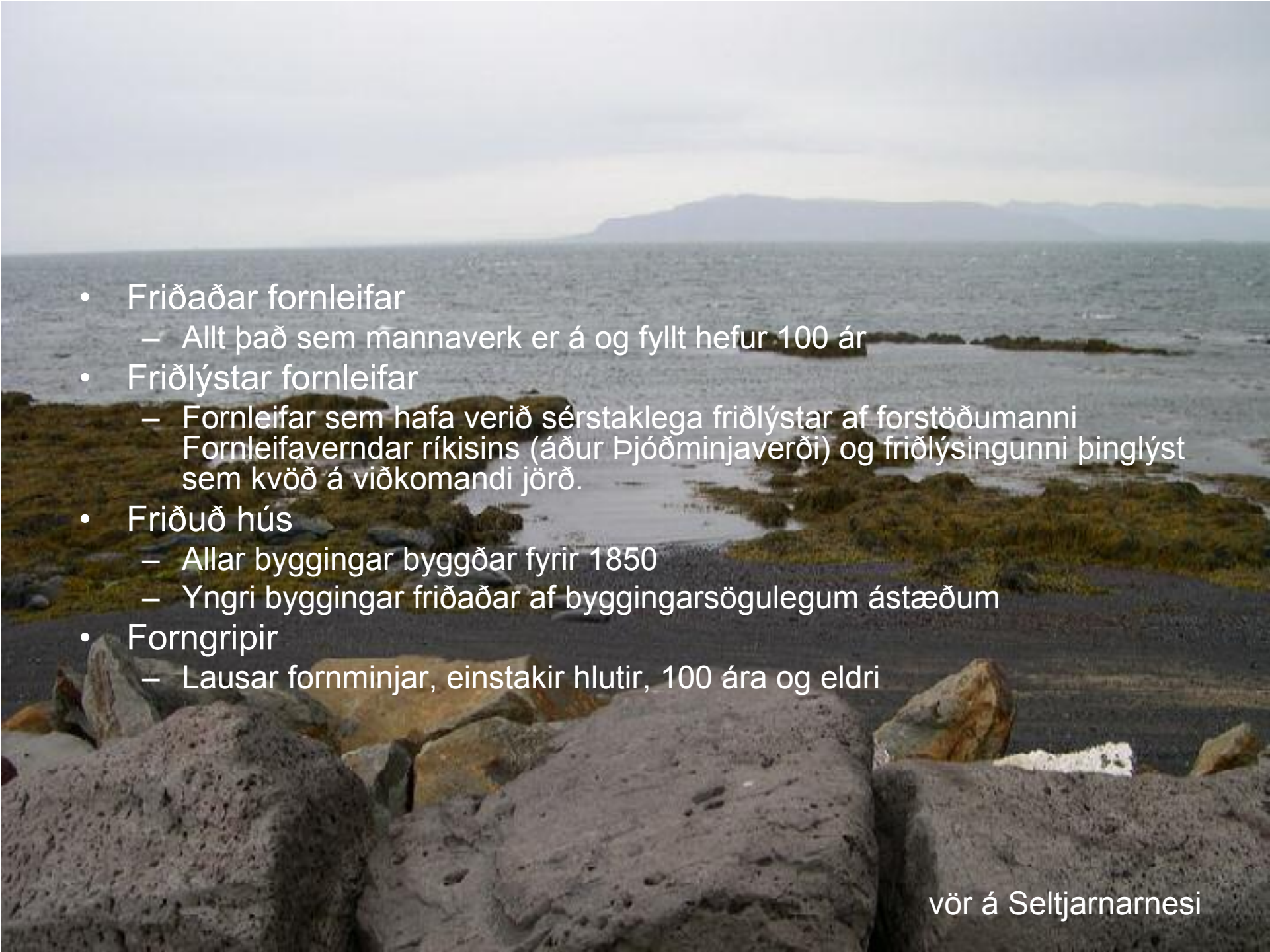
Verkefni Húsafriðunarnefndar

- Að varðveita byggingararfinn
- Metur hvaða hús er rétt að friða og gerir um það tillögu til menntamálaráðherra
- Yfirstjórn og úthlutun úr húsafriðunarsjóði
- Eftirlit með friðuðum húsum og skráning þeirra
- Ráðgefandi

Verkefni Þjóðminjasafns Íslands

- Miðstöð þjóðminjavörslu og rannsókna á menningarsögulegum minjum í landinu
- Auka og miðla þekkingu á menningararfi íslensku þjóðarinnar
- Stuðla að því að sem flestir geti haft gagn og gaman af sögu og minjum lands og þjóðar

Garðskagaviti á Reykjanesi

-
- Friðaðar fornleifar
 - Allt það sem mannaverk er á og fyllt hefur 100 ár
 - Friðlýstar fornleifar
 - Fornleifar sem hafa verið sérstaklega friðlýstar af forstöðumanni Fornleifaverndar ríkisins (áður Þjóðminjaverði) og friðlýsingunni þinglýst sem kvöð á viðkomandi jörð.
 - Friðuð hús
 - Allar byggingar byggðar fyrir 1850
 - Yngri byggingar friðaðar af byggingarsögulegum ástæðum
 - Forngrípir
 - Lausar fornminjar, einstakir hlutir, 100 ára og eldri

vör á Seltjarnarnesi

Hvað eru fornleifar?

- a. búsetulandslag, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi mannvirkjum og öskuhaugum, húsaleifar hvers kyns, svo sem kirkna, bænahúsa, klaustra og búða, **leifar af verbúðum, naustum**, verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum;
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, **verstöðvum**, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri;
- c. gömul tún- og akurgerði, áveitumannvirki og **leifar eftir veiðar til sjávar og sveita**;
- d. gamlir vegir, stíflur, brýr, vatnsvöð, **varir, hafnir og bátalægi, slippir**, ferjustaðir, kláfar, **vörður og vitar og önnur vega- og siglingamerki** ásamt **kennileitum þeirra**;
- e. virki og skansar og önnur varnarmannvirki;
- f. gamlir þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð;
- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum;
- h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið;
- i. **skipsflök eða hlutar úr þeim.**

Friðlýstar fornleifar

- Fornleifar sem taldar hafa verið merkilegri eða mikilvægari en aðrar
- Yngri minjar sem ekki falla undir aldursákvæði þjóðminjalaga en teljast mikilvægar fyrir sögu þjóðarinnar
- Friðlýstar minjar = þjóðminjar

Fornleifaskráning

- Nauðsynlegur þáttur í mótun áætlana um varðveislu minja
- Ef fjöldi minja er ekki þekktur er ekki hægt að meta verndargildi þeirra
- 1/3 áætlaðra fornleifa á Íslandi skráður

Fiskbyrgi á Selatöngum við Grindavík

Fornleifauppgreftir 2002- 2005

- 2002
 - 24 leyfi, strandminjar 5
- 2003
 - 35 leyfi, strandminjar 3
- 2004
 - 37 leyfi, strandminjar 4
- 2005
 - 41 leyfi, strandminjar 4
- 2006
 - 54 leyfi, strandminjar 7

Fornleifarannsóknir 2002

Bjarnareyjar á Breiðafirði (útgerð)
Gásir við Eyjafjörð (verslunarstaður)
Kolkuós við Skagafjörð (verslunarstaður)
Verstöðvar á Vestfjörðum (útgerð)

- Sauratún í Kaldrananeshreppi og Skálavík í Bolungarvík

Gásir við Eyjafjörð

Fornleifarannsóknir 2003

- Gásir við Eyjafjörð (verslunarstaður)
- Kolkuós við Skagafjörð (verslunarstaður)
- Leirvogur í Mosfellsbæ (skipalægi og verslunarstaður?)

Fornleifarannsóknir 2004

- Gásir við Eyjafjörð (verslunarstaður)
- Kolkuós við Skagafjörð (verslunarstaður)
- Leirvogur í Mosfellsbæ (skipalægi og verslunarstaður?)
- Byggarðsvör á Seltjarnarnesi (minjar um útgerð)

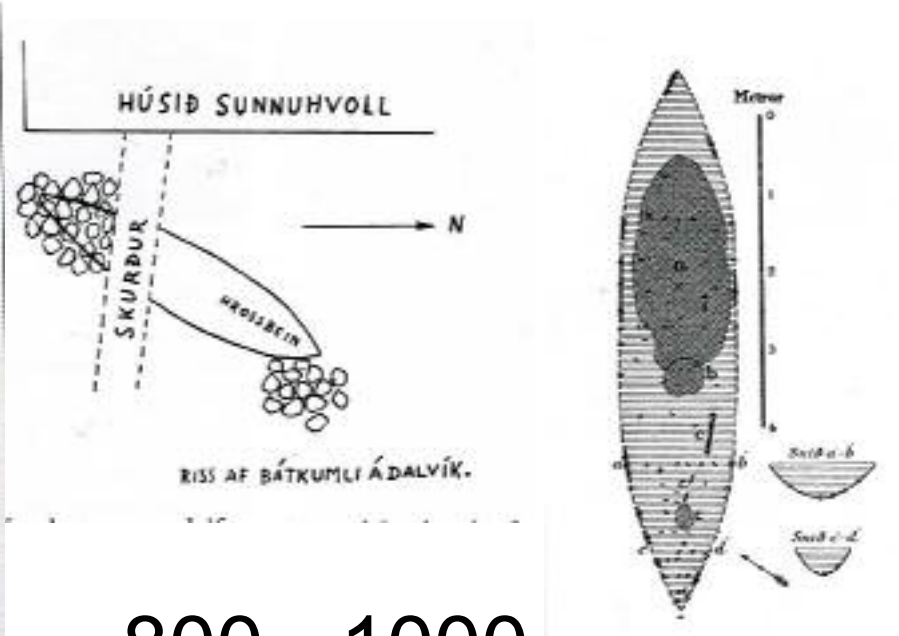
Fornleifarannsóknir 2005

- Gásir við Eyjafjörð (verzlunarstaður)
- Kolkuós við Skagafjörð (verzlunarstaður)
- Leirvogur í Mosfellsbæ (skipalægi)
- Strákatangi í Hveravík (hvalveiðistöð)

Fornleifarannsóknir 2006

- Gásir við Eyjafjörð (verzlunarstaður)
- Kolkuós við Skagafjörð (verzlunarstaður)
- Skálavík í landi Minnibakka (útgerð)
- Strákatangi í Hveravík (hvalveiðistöð)
- TR reitur í Reykjavík (höfn og útgerð) *2
- Strandstaður Jamestown, Reykjanesi

- 800 - 1000
 - Grafir
 - Ritaðar heimildir
 - Fiskbein, önglar ofl í öskuhaugum bæja
- 1000 - 1100
 - Hvalbein í mannvistarlögum

A photograph of a coastal town built on a rocky shore. The buildings are multi-story and have various colored roofs (blue, yellow, red). The foreground is dominated by dark, jagged volcanic rocks. The sea is greyish-blue with some white foam from waves breaking on the rocks. The sky is overcast and grey.

- Miðaldir

- Gásir

- Brennisteinsútlutningur

- 14. öld

- Hákarlaveiðar

- 1340

- Fyrir: Ullarútlutningur

- Eftir: Hertur fiskur, lýsi

- 15. öld

- Enskir sjómenn

- 16. öld

- Íslenskir bátasmiðir

- 17. öld

- Baskar

- Hákarla- og hvalveiðar

- 19. öld

- Hákarlaveiðar á skútum

- Vélvæddar hvalveiðar

Framtíðin

